

12.05.2016

Motyw odbicia w polskiej i francuskiej poezji symbolistycznej

Autor: Ewelina Pudełko

Dziedzina: Historia literatury oraz krytyka i interpretacja literacka

Instytucja: Uniwersytet Opolski

Recenzenci: Grzegorz Igliński, Magdalena Wandzioch

Ukryte w zwierciadle. Motyw odbicia w polskiej i francuskiej poezji symbolicznej.

Poezja symboliczna tworzona na przełomie XIX i XX w. zainicjowała nowoczesny sposób myślenia o dziele literackim jako nigdy w pełni nieodczytanym, ujawniającym swój sens dopiero dzięki każdorazowej twórczej aktywności czytelnika-interpretatora, który z kolei podczas literatury ubogaca się, odkrywając w sobie dotąd nieuświadomione cechy i możliwości. Za pośrednictwem języka poetyckiego może on przybliżyć się do rzeczywistości niedostępnej ludzkiemu poznaniu. Motyw i odbijającej pejzaż tafli jeziora, w polskich i francuskich utworach symbolistycznych, wyobrażał stosunek podmiotu do samego siebie oraz jego relacje ze światem zewnętrznym, a także otwarcie na świat metafizyki.

Niejednokrotnie lustro występowało w tej poezji z tematem Narcyza. Mitologiczna postać bowiem stanowiła idealną figurę mogącą zobrazować nie tylko fascynację własną osobą, ale również niepokój poznawczy, jaki budzi świadomość własnej głębi. W symbolistycznych wizjach poetyckich mit Narcyza oraz motyw zwierciadła pojawiały się również jako znaki metapoetyckie. Kryzysy twórcze oraz niezdolność wypowiedzenia w języku własnego doświadczenia zdradzały w artyście uczucie melancholii, które wyrażone zostało w poszczególnych utworach przez wykorzystanie motywu odbicia w wodzie lub szybie.

Zwierciadło było również kluczowym symbolem odnoszącym się do relacji człowieka z Innym, ubogającym jego świat wewnętrzny. Druga osoba okazuje się dla poznającego podmiotu lustrem, dzięki któremu może on dostrzec elementy obcości w sobie. Istotną rolę w kształtowaniu świadomości własnego miejsca w rzeczywistości pełniło również dostrzeżenie przez podmiot odbitego w wodzie, otaczającego go świata przyrody oraz miejskiej przestrzeni. Motyw lustra ponadto ukazywał ludzkie pragnienie uwolnienia się od tego, co codzienne i zwrócenia się

ku temu, co absolutne i idealne. Jednocześnie jednak przybliżał mu wizję jego nieuchronnego, ostatecznego kresu.

Analiza utworów symbolistycznych pozwala dostrzec, iż to, co bardzo frapowało, artystów przełomu XIX i XX w., to egzystowanie człowieka nieustannie na granicy, w zawieszeniu pomiędzy światem wewnętrznym i zewnętrznym oraz między życiem i śmiercią. Poprzez wykonanie motywu zwierciadła wyrażali oni jakość ludzkiej kondycji, w którą wpisana jest konieczność ciągłej transgresji.

Data otwarcia przewodu: 23.10.2015

Termin zakończenia pracy: 23.10.2015

Słowa kluczowe: poezja, symbol, odbicie